

8

ROLA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ W ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

8.1 WSTĘP

Słowo infrastruktura wywodzi się z łaciny i oznacza: infra – pod, poniżej, niższy, oraz struktura – budowa, konstrukcja, organizacja, układ. Przez pojęcie infrastruktury rozumie się urządzenia i instytucje usługowe, które są niezbędne do należytego funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki narodowej [7]. Infrastruktura służy realizacji kulturowych wartości, których uwspółcześnianie związane jest z zaspokajaniem psychicznych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych potrzeb ludzi dzięki zużywaniu zasobów społecznych wytwarzanych i nabywanych w postaci towarów i usług. Z jednej strony infrastrukturę traktuje się jako element gospodarki narodowej, a z drugiej zaś jako integralny składnik struktury przestrzennej danego obszaru [15].

Infrastrukturę społeczną, zgodnie z encyklopedyczną definicją, stanowią urządzenia, które stanowią materialną podstawę przekazu usług socjalnych i kulturalnych, przykładowo: szpitale, sanatoria, domy pomocy społecznej, szkoły, przedszkola, obiekty kulturalne (biblioteki, kina, teatry, opery), obiekty sportowe (stadiony, hale widowiskowo-sportowe).

W sferze realnej gospodarki jednym z najistotniejszych wyznaczników determinujących poziom wykształcenia, zdrowotności czy kultury społeczeństwa jest infrastruktura społeczna. Uznawana jest za wyraz postępu społecznego i stanowi ważną część polityki społecznej państwa.

Infrastruktura społeczna powinna stanowić konsolidację tych znaczeń, której efektem byłaby działalność rzeczywista, celowa, praktyczna, konkretna, planowa, twórcza, bezpośrednia, ciągła, kontrolowana, organizatorska, oparta na prawie, trwała, mająca na celu realizację potrzeb społecznych, gdzie efekty tej działalności będą rozpatrywane nie tylko w wymiarze ilościowym, ale przede wszystkim jakościowym [5].

Pomimo znacznego zróżnicowania w infrastrukturze społecznej cały system urządzeń, instytucji i organizacji świadczenia usług odznacza się wieloma cechami

charakterystycznymi. Jedną z nich jest czynnik ludzki, który warunkuje prawidłowe funkcjonowanie urządzeń infrastruktury społecznej. Kompetencje pracowników wpływają na jakość świadczonych usług. Istota infrastruktury społecznej wymaga od usługodawcy określonych kompetencji, umiejętności, kompetencji. Infrastruktura społeczna nie może istnieć sama dla siebie. Świadczyć powinna ona usługi zaspokajające potrzeby ludności. Posiada charakter służebny i osobisty, co znaczy, że działalność elementów infrastruktury społecznej skierowana jest bezpośrednio na człowieka, kształtując jego wiedzę, zdrowie, wygląd, zainteresowania. Obiekty infrastrukturalne charakteryzują się długim okresem użytkowania, a więc można mówić tu o długowieczności, a ich budowa wymaga analiz i elastycznego dostosowywania do zmian społeczno-demograficznych. W tym znaczeniu możemy mówić o jej trwałym związaniu z danym obszarem oraz ludnością zamieszkującą ten obszar. Kolejną cechą infrastruktury społecznej jest jej wielofunkcyjność, jako zdolność do sprawnego działania oraz łączenia usług w ramach jej poszczególnych gałęzi [10].

Można zauważyć, że infrastruktura stanowi kombinację wielu cech, bez których rozwój gospodarczy jednostki lokalnej i wyższy standard życia społeczności lokalnej byłby niemożliwy. Przy całej złożoności problematyki infrastruktury społecznej ważne jest, aby zdawać sobie sprawę jak istotną rolę pełni ona w życiu gospodarczym i społecznym, o przekłada się na środowisko przyrodnicze i organizację przestrzeni. Należy pamiętać, że wiele obiektów infrastruktury społecznej nie posiada charakteru komercyjnego, co oznacza, że to władza lokalna powinna zabezpieczyć jak najlepsze miejsca ich lokalizacji [13].

8.2 ISTOTA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Myślą przewodnią rozważań w latach 70. XX wieku nad zrównoważonym rozwojem był problem zmniejszających się zasobów naturalnych w perspektywie postępującego wzrostu ekonomicznego i demograficznego oraz związanych z nimi zanieczyszczeń. Bardziej ogólna definicja zrównoważonego rozwoju przedstawiona została dekadę później stanowiąca, iż jest to taki sposób zaspokajania potrzeb współczesnego pokolenia, który nie ogranicza możliwości zaspokojenia ich przez przyszłe pokolenia. Znak równości między czynnikiem społeczno-gospodarczym a środowiskowym został postawiony na szczycie w Rio de Janeiro, gdzie zrównoważony rozwój został uznany za strategię rozpoznawania i rozwiązywania współczesnych problemów społecznych, gospodarczych i ekologicznych [1].

Zapewnienie trwałej poprawy jakości życia współczesnych i przyszłych pokoleń przez kształtowanie właściwych proporcji między trzema rodzajami kapitału, tj. ludzkim, ekonomicznym i przyrodniczym, stanowi sedno zrównoważonego rozwoju. Przejawia się to w celach dotyczących:

- zmian klimatycznych i czystej energii,
- zrównoważonej konsumpcji i produkcji,
- zrównoważonego transportu,

- ochrony środowiska i zarządzania zasobami naturalnymi,
- integracji społecznej, problemów demograficznych i migracji,
- zdrowia publicznego,
- ubóstwa na świecie i światowych problemów zrównoważonego rozwoju [7].

Jeszcze większe znaczenie koncepcja zrównoważonego rozwoju nabiera w odniesieniu do rolnictwa i obszarów wiejskich. Potrzeba uwzględniania nadrzędnego znaczenia środowiska naturalnego podczas realizacji strategicznych celów rozwojowych jest szczególnie istotna w tych formach działalności, gdzie wyniki uzależnione są od przyrody. W skład takiej działalności wchodzi rolnictwo, zaś do jej obszaru jej występowania zalicza się obszary wiejskie. Zrównoważony rozwój rolnictwa jest ściśle powiązany ze zrównoważonym rozwojem obszarów wiejskich, zatem nie można mówić o nich bez powiązania ze sobą.

Zrównoważony rozwój rolnictwa stanowi ścisły element zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Według definicji ONZ ds. Wyżywienia i Rolnictwa FAO z 1987 roku „*polega na wykorzystaniu i konserwacji zasobów naturalnych i takim zorientowaniu technologii i instytucji, aby uzyskać zaspokojenie ludzkich potrzeb i przyszłych pokoleń*”. Rozwój rolnictwa tworzony w ten sposób nie prowadzi do degradacji środowiska naturalnego, umożliwia ochronę gleby, roślin, zwierząt oraz zasobów wodnych, umożliwiając jednocześnie wykorzystanie odpowiednich technologii. Rozwój ten realizuje cele produkcyjne i ekologiczne, przy jednoczesnym zapewnieniu rolnictwu żywotności ekonomicznej i społecznej akceptowalności [19]. Pojęcie obszarów wiejskich dominuje obecnie w dyskusjach społecznych a także w działaniach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) Unii Europejskiej, a także innych krajów wysoko rozwiniętych. Definicja nie jest jednoznacznie określona, nie ma ogólnie przyjętych kryteriów ich wyodrębniania. Polska statystyka dla wyodrębnienia obszarów wiejskich stosuje kryterium administracyjne (miasto-wieś), zaś Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) czy Eurostat posługują się kryterium gęstości zaludnienia na terenie określonych jednostek przestrzennych. Kryterium gęstości zaludnienia jest odpowiedniejsze w odniesieniu do systemu społeczno-gospodarczego, jednakże oba podejścia dotyczące podziału obszarów wiejskich i niewiejskich mają pewne wady [18].

W kontekście rozwoju obszarów wiejskich kwestia zrównoważonego rozwoju jest jedną z wielu koncepcji będących przedmiotem rozważań teoretycznych, badań oraz działań praktycznych. Wychodzi ona naprzeciw obawom społeczeństw (szczególnie tym wysoko rozwiniętym) oraz zagrożeniom środowiskowym. Koncepcja zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do obszarów wiejskich polega na harmonizowaniu celów ekologicznych, ekonomicznych i społecznych. W jej skład wchodzi nie tylko wytwarzanie żywności w ilości gwarantującej bezpieczeństwo żywnościowe kraju (zadania produkcyjne wsi), ale również zapewnienie godziwego poziomu życia ludności wiejskiej, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi agrosystemów [7].

Realizacja koncepcji zrównoważonego rozwoju i obszarów wiejskich napotyka często trudności o charakterze ekonomicznym, tj. ograniczone możliwości inwestycyjne, czy o charakterze socjalnym, do którego zaliczyć można niski poziom zamożności mieszkańców. Dodatkowymi problemami podczas implementacji koncepcji są te związane z kwestiami etycznymi – tolerowanie niewłaściwych zachowań oraz intelektualnym, oznaczającym niski poziom wykształcenia i świadomości ekologicznej mieszkańców [2].

8.3 ROLA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ W ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU

Infrastruktura społeczna jest jednym z najważniejszych czynników pośrednio i bezpośrednio wpływającym na tempo i poziom rozwoju obszarów wiejskich oraz warunki życia ich mieszkańców. Infrastruktura społeczna stanowi stymulator rozwoju dla innych systemów, dlatego też jej istotność związana jest ze znacznym wpływem na rozwój społeczny, gospodarczy oraz przestrzenny terenów w nią wyposażonych [12].

Szczególne role infrastruktury społecznej związana jest między innymi z następującymi aspektami:

- infrastruktura społeczna wpływa na stopień wykorzystania zasobów lokalnych, a tym samym na rozwój regionu; istnieje więc zależność pomiędzy rozwojem danego obszaru a poziomem jego wyposażenia w infrastrukturę społeczną;
- rozwinięta infrastruktura społeczna może przyciągać kapitał i siłę roboczą;
- infrastruktura społeczna jest często wykorzystywana przez władze regionalne jako instrument i argument marketingu obszarowego;
- przez swoje szczególne znaczenie infrastruktura społeczna powinna być przedmiotem oddziaływania przede wszystkim władz regionalnych, a nie tylko centralnych [9].

Istotnym elementem infrastruktury społecznej w zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich i nie tylko, jest system oświaty i wychowania. Ważne jest aby wpajać ideę zrównoważonego rozwoju już od najmłodszych lat, uczyć dzieci odpowiedzialności za zdrowie i życie własne oraz innych, partnerstwa i współdziałania. Placówki oświaty powinny między innymi wspierać indywidualne talenty, predyspozycje, pomagać w odkrywaniu samego siebie, swoich możliwości, uczyć jak żyć w zgodzie ze sobą i otoczeniem. Efektem takiej edukacji jest aktywność społeczna, dla wspierania zdrowia oraz zrównoważonego rozwoju [4].

Wiejska szkoła stanowi ważny punkt na mapie wsi. Poza miejscem nauki jest także ośrodkiem życia społecznego oraz kulturalnego – miejscem spotkań, pielęgnowania więzi międzypokoleniowych, wydarzeń sportowych, animacji. W wielu regionach wiejskich szkoła jest jedyną placówką życia publicznego [14].

Tereny wiejskie cechuje mała dostępność do żłobków oraz przedszkoli. Stanowi to szczególne utrudnienia dla kobiet, które planują powrót do pracy po urlopie macierzyńskim. W efekcie tego wiele matek decyduje się na pozostanie na stałe poza

rynkiem pracy lub też zmienia miejsce zatrudnienia przystając na mniej korzystne warunki pracy, aby móc pogodzić macierzyństwo z życiem zawodowym. To z kolei wpływa na pogorszenie jakości życia rodziny [10].

Negatywnym aspektem życia na wsi jest także ograniczony dostęp do szkół wyższych, które są najczęściej zlokalizowane w większych miejscowościach. Zazwyczaj młodzież rozpoczynająca szkołę średnią jest świadoma konieczności wyjazdu z rodzinnej miejscowości, co jest motywowane brakiem miejsc pracy zgodnych z kwalifikacjami. Często jedyną opcją pozwalającą pozostać w miejscu zamieszkania dla osób z wykształceniem i aspiracjami jest praca w administracji. Jednakże liczba stanowisk jest bardzo ograniczona. Młodzi ludzie decydują się więc na migrację do miast. Skutkiem tego jest luka pokoleniowa, na wsiach brakuje młodych dorosłych [16]. Następuje odpływ wykwalifikowanej siły roboczej ze wsi do miast, tym samym zmniejsza się atrakcyjność regionu, a to wpływa na ograniczenie możliwości jego rozwoju.

Ważną składową infrastruktury społecznej są również ośrodki kultury i sportu. Za pośrednictwem miejsc takich jak domy kultury, kluby, biblioteki, domy parafialne krzewi się kultura na obszarach wiejskich. Są to jednocześnie placówki w których następuje przekazywanie tradycji, ale jednocześnie mogą stanowić sieć nowoczesnych technik i metod komunikacji. W miejscach tych często organizowane są imprezy takie jak tradycyjne festyny, konkursy, festiwale czy koncerty [11].

Aktywność fizyczna w dzisiejszych czasach jest niezwykle ważna, ponieważ jest ona jednym z podstawowych elementów pozytywnie wpływających na jakość życia. W Polsce szczególnie ludzie młodzi okazują niewielkie zainteresowanie sportem. Dlatego też istotne jest inwestowanie władz w rozwój infrastruktury sportowej na wsiach co przyczynia się do poprawy kondycji fizycznej i ogólnego zdrowia społeczności lokalnej oraz przyszłych pokoleń [7].

Czynnikiem w znacznym stopniu wpływającym na rozwój terenów wiejskich jest turystyka, w tym także agroturystyka. Podejmowanie działalności turystycznej może stwarzać szansę indywidualnym gospodarstwom rolnym do podniesienia jakości życia społeczeństwa wiejskiego. Działalność ta bowiem może wpływać na kształtowanie postaw ekologicznych, zwiększanie poczucia własnej wartości, rozbudowę infrastruktury, zwiększenie dbałości o wygląd wsi czy też integracje środowiska wiejskiego. Brak należytego poszanowania środowiska przyrodniczego może skutkować tym, że w przyszłości wypoczynek na wsi straci na znaczeniu. Postawy ekologiczne społeczności wiejskiej powinny więc przyczyniać się do tworzenia warunków do wypoczynku, ale jednocześnie poprawy jakości życia ludności [3].

Jednym z kluczowych wyzwań rozwoju zrównoważonego jest zdrowie publiczne. W zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich niezwykle ważna jest infrastruktura społeczna w tym zakresie. Istnieje bowiem ścisła zależność pomiędzy zdrowiem, a pozostałymi elementami zrównoważonego rozwoju [10].

Infrastruktura społeczna sprzyja rozwojowi obszarów wiejskich. Jest jednym z czynników, które kształtują możliwości rozwoju terenów wiejskich na płaszczyźnie społecznej, ekonomicznej i ekologicznej. Infrastruktura społeczna znacząco wpływa na procesy rozwojowe obszarów wiejskich poprzez tworzenie warunków dla polepszania jakości kapitału ludzkiego. Ponadto wpływa na atrakcyjność danego obszaru zarówno dla potencjalnych inwestorów, mieszkańców i przedsiębiorstw. Skuteczność oddziaływania infrastruktury społecznej na poziom rozwoju jest uzależniona głównie od stopnia synchronizacji planów rozbudowy tej infrastruktury ze stanem i strukturą zagospodarowania terenu (tabela 8.1) [6].

Tabela 8.1 Wyznaczniki rozwoju gminy

Lp.	Rodzaj Wyznacznika	Opis wyznacznika
1.	Lokalność	Podstawą stymulowania rozwoju gminy jest bazowanie na jej endogenicznych zasobach i dostrzeganie specyfiku lokalnych uwarunkowań, ale także skuteczne reagowanie na egzogeniczne szanse dla jej rozwoju.
2.	Autonomiczność	Tworzenie lokalnych programów rozwojowych powinno być efektem autonomicznych decyzji podejmowanych przez lokalny samorząd w porozumieniu z mieszkańcami gminy i przy ich pełnej akceptacji.
3.	Demokratyczność	Działania polegające na stymulowaniu lokalnego rozwoju powinny być podejmowane w ramach istniejącego demokratycznego porządku ustrojowego. Głównym celem demokratycznych procedur jest budowanie zdolności gminy do partnerstwa oraz działania na rzecz wzajemnego zaufania i porozumienia społecznego, albowiem tylko wtedy społeczne zaangażowanie może mieć wymierny i praktyczny sens.
4.	Efektywność	Umiejętnie stosowane rozwiązania polityczne i administracyjne, efektywne gospodarowanie finansami i majątkiem gminy oraz wszystkimi jej zasobami powinny prowadzić do optymalizacji czynionych nakładów i uzyskiwanych efektów. Szansą na podniesienie efektywności gospodarowania zasobami gminy może być również harmonijna współpraca pomiędzy wieloma instytucjami, organizacjami i firmami działającymi na terenie gminy, tzw. partnerstwo międzysektorowe.
5.	Równoważność	Lokalny rozwój gospodarczy powinien być realizowany przy zachowaniu równowagi różnych grup interesów, a szczególnie równowagi między rozwojem działalności gospodarczej i wywołanymi przez tę działalność skutkami środowiskowymi, przestrzennymi oraz społecznymi.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Graczyk M (pod red.), „Dobre praktyki prośrodowiskowe jako stymulatory innowacyjności w regionie”

Z powyższych wyznaczników rozwoju wywodzą się wartości, które znajdują swoje odzwierciedlenie w procesach strategicznego zarządzania jednostkami samorządowymi i stanowią podstawę opracowywania strategicznych programów gospodarczych zmierzających do zapewnienia jak najlepszych warunków życia mieszkańcom wspólnot samorządowych. Należy jednak wyraźnie podkreślić, że nadrzędnym wyznacznikiem strategicznych planów rozwojowych gminy powinien być zawsze rozwój zrównoważony, który dążąc do podniesienia standardów życia

lokalnych społeczności nie doprowadza do konfliktowych przestrzennych i degradacji środowiska. Rozwój zrównoważony nie powinien jednak w żadnym przypadku oznaczać zahamowania procesów gospodarczych w gminie kosztem działań chroniących środowisko. Wprost przeciwnie – powinien być wyrazem stymulowania rozwoju harmonijnego i trwałego z uwzględnieniem dobrej praktyki kształtowania tzw. ładu zintegrowanego w trzech obszarach: środowiskowym, społecznym, ekonomicznym, przy jednoczesnym uwzględnianiu ładu przestrzennego [8].

Podstawę dobrej praktyki zarządzania w gminie, respektującej koncepcję rozwoju zrównoważonego, tworzą następujące zasady [8]:

- sprawiedliwość międzypokoleniowa – równość szans obecnej generacji i przyszłych pokoleń w zaspokajaniu ich potrzeb i aspiracji;
- maksymalizacja lokalnego rozwoju gospodarczego przy ograniczeniach wynikających z wymogów ekologicznych – poprawa, albo co najmniej nie pogarszanie stanu środowiska winno być jednym z podstawowych czynników determinujących rozwój gospodarczy i jakość życia mieszkańców gminy;
- minimalizacja zużycia lokalnych zasobów środowiskowych i emisji zanieczyszczeń, przy jednoczesnym utrzymaniu wymaganych standardów konsumpcji.

Wprowadzenie w życie zasad zrównoważonego rozwoju niesie ze sobą wiele wyzwań dla polityki lokalnej. Jednym z nich jest system planowania strategicznego oraz zwiększenie udziału społeczeństwa w sprawowaniu władzy i podejmowaniu decyzji. O ile bowiem rozwój zrównoważony jest instrumentem ideowym, to strategii i planowanie strategiczne pełnią zarówno rolę narzędzi realizacji tej idei, jak i są instrumentami wprowadzenia w praktyce demokracji lokalnej [8].

Ziółkowski i Goleń wskazują na cztery podstawowe cele rozwoju lokalnego, które nierozzerwalnie są związane z potrzebą jego przestrzennego zrównoważenia [8]:

- ukształtowanie optymalnej społeczno-ekonomicznej struktury przestrzennej określonego obszaru, gwarantującej najbardziej korzystny rozwój gospodarki lokalnej i najlepsze warunki życia mieszkańcom;
- kształtowanie optymalnego układu funkcjonalnego, w ramach którego zostaną zaspokojone podstawowe potrzeby gospodarki i mieszkańców oraz zagwarantowana zostanie dostępność przestrzenna miejsc zamieszkania, pracy usług i wypoczynku;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki terenami;
- ochrona zasobów środowiska oraz zachowanie przestrzeni przyrodniczej.

Przedstawiona powyżej synergiczna współzależność rozwoju społeczno-gospodarczego i przekształceń przestrzeni w pełni uzasadnia konieczność współdziałania w kształtowaniu tych obu sfer procesu rozwojowego, zaś permanentne ich oddziaływanie na środowisko przyrodnicze nakazuje integralne wkomponowanie uwarunkowań ekologicznych w zarządzanie gospodarką przestrzenną [8].

8.4 PODSUMOWANIE

Wiele obszarów wiejskich charakteryzuje się niską gęstością infrastruktury ochrony środowiska oraz infrastruktury drogowej. Znaczne ograniczenia w dostępie do infrastruktury kanalizacyjnej oraz drogowej obniżają standardy życia oraz uniemożliwiają prowadzenie procesów inwestycyjnych. Obszary wiejskie, posiadające atrakcyjne walory dla rozwoju turystyki, bardzo często nie są w stanie ich wykorzystać ze względu na brak infrastruktury. Podobnie wygląda sytuacja w zakresie wykorzystania terenów pod ewentualne inwestycje gospodarcze. Obszary problemowe tej kategorii występują przede wszystkim na terenach o dużej lesistości i dużym rozproszeniu sieci osadniczej, gdzie budowa infrastruktury sieciowej jest kosztowna i przekracza możliwości finansowe gmin wiejskich i małych miast. Problem ten jest również jedną z przyczyn natężenia problemów społecznych [20].

W kontekście infrastruktury społecznej i kulturalnej celami strategicznymi polityki ukierunkowanej na rozwój obszarów wiejskich winno być w perspektywie do 2030 r. wyrównywanie szans cywilizacyjnych wszystkim mieszkańcom wsi. Implikowane winny być kompleksowe działania dotyczące pobudzenia przedsiębiorczości, zwiększania mobilności pracowniczej oraz zapewniające odpowiednią jakość usług rozwojowych (transport publiczny, rozbudowa infrastruktury informatycznej – cyfryzacja, oświata, zdrowie, sport). Zapewniając przy tym zachowanie walorów kulturowych, krajobrazu i środowiska przyrodniczego.

Infrastruktura społeczna jest więc niezbędna do prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa, ponieważ jako część majątku narodowego wspiera działalność produkcyjną, służy rozwojowi produkcji, choć sama nie bierze bezpośredniego udziału w produkcji.

LITERATURA

- [1] Adamowicz M., Rola polityki agrarnej w zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich, *Roczniki Naukowe SERiA* 2000, t. 2, z. 1
- [2] Atoszek J., *Koncepcja zrównoważonego rozwoju i szanse jej realizacji na obszarach wiejskich Lubelszczyzny* (w świetle badań ankietowych), *Annales UMCS Lublin* 2002, Sectio B, Vol. LVII, 11
- [3] Batyk I., 2011, Wpływ działalności turystycznej na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego, *Infrastruktura i ekologia terenów wiejskich* nr 1/2011, Kraków.
- [4] Białek E., 2006, Edukacja do zrównoważonego rozwoju człowieka i środowiska – podejście psychosyntezy, *Zielone Brygady*. Pismo Ekologów nr 1 (215)/2006, Kraków.
- [5] Broł R.(red), 2004, *Ekonomia i zarządzanie miastem*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław
- [6] Chudy W., 2012, Zagospodarowanie polskiej wsi w infrastrukturę sportową, *Infrastruktura i ekologia terenów wiejskich* nr 2/1/2012, Kraków.
- [7] Dolata M., *Infrastruktura społeczna jako czynnik zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich*, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
- [8] Graczyk M (pod red.), „Dobre praktyki prośrodowiskowe jako stymulatory innowacyjności w regionie”, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra, 2008.
- [9] Klamut M. (red.), 1999, *Konkurencyjność regionów*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław.

- [10] Mazur-Wierzbička E., 2017, Zdrowie publiczne jako element zrównoważonego rozwoju – analiza komparatywna. Polska na tle unii europejskiej, *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach* nr 310, Katowice.
- [11] Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2014, Kultura a kapitał społeczny na wsi. Ewaluacja wsparcia kultury na obszarach wiejskich poprzez Programy Ministra Kultury (wersja 2.0), Warszawa.
- [12] Mroziewski M., 2013, Koncepcja nowoczesnej infrastruktury gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej w perspektywie konkurencyjności, cz. II, *Zarządzanie. Teoria i Praktyka/Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie*
- [13] Pędziwiatr K., Rochmińska A., 2017, *Infrastruktura społeczna a zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy Stryków*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź
- [14] Rutkowska A., 2015, *Mały cud oświatowy: rola stowarzyszeń rozwoju wsi w przejmowaniu i prowadzeniu małych szkół: przykład województwa kujawsko-pomorskiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- [15] Rutkowska G., 2007, Analiza porównawcza infrastruktury technicznej i społecznej w wybranej gminie z wymogami UE, *Przegląd Naukowy Inżynieria i Kształtowanie Środowiska*, 16, Warszawa
- [16] Strzezińska A., Wiśniecka M., 2011, *Młodość na wsi – raport z badania*, Pracownia Badań i Innowacji „Stocznia”, Warszawa
- [17] Starościc D., Witkowski K., 2008, System infrastruktury społecznej w gminie, „*Studia Lubuskie*”, 4, PWSZ IPiA, Sulechów.
- [18] Zegar J.S., Rola drobnych gospodarstw rolnych w procesie społecznie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, *Problemy Drobnych Gospodarstw Rolnych* nr 1 2012
- [19] Żmija D., *Zrównoważony rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.
- [20] Na podstawie danych i opracowań, pozyskanych z Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego

Data przesłania artykułu do Redakcji: 06.2019

Data akceptacji artykułu przez Redakcję: 07.2019

ROLA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ W ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Streszczenie: Artykuł wskazuje rolę infrastruktury społecznej jako jeden z najważniejszych czynników w zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich. Pomiędzy infrastrukturą społeczną a zrównoważonym rozwojem, istnieje ścisły związek, ponieważ wyposażenie infrastrukturalne determinuje tempo rozwoju. W artykule przedstawiony został także temat pojęcia infrastruktury jak i zrównoważonego rozwoju.

Słowa kluczowe: infrastruktura społeczna, zrównoważony rozwój, obszary wiejskie

ROLE OF SOCIAL INFRASTRUCTURE IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS

Abstract: The article indicates the role of social infrastructure as one of the most important factors in the sustainable development of rural areas. There is a close relationship between the social infrastructure and sustainable development, because infrastructural equipment determines the pace of development. The article also presents the topic of the concept of infrastructure and sustainable development.

Keywords: social infrastructure, sustainable development, rural areas

Arkadiusz Dąbrowski

Uniwersytet Zielonogórski
Wydział Ekonomii i Zarządzania
Koło Naukowe Eko-Zarządzania
ul. Licealna 9, 65-417 Zielona Góra, Polska
e-mail: a.dabrowski@lubuskie.pl

Małgorzata Korn

Uniwersytet Zielonogórski
Wydział Ekonomii i Zarządzania
Koło Naukowe Eko-Zarządzania
ul. Licealna 9, 65-417 Zielona Góra, Polska
e-mail: korn.malgorzata@gmail.com

Daria Nowicka

Uniwersytet Zielonogórski
Wydział Ekonomii i Zarządzania
Koło Naukowe Eko-Zarządzania
ul. Licealna 9, 65-417 Zielona Góra, Polska
e-mail: darianowicka10@wp.pl

Joanna Poźniak

Uniwersytet Zielonogórski
Wydział Ekonomii i Zarządzania
Koło Naukowe Eko-Zarządzania
ul. Licealna 9, 65-417 Zielona Góra, Polska
e-mail: Pozniak.asia@gmail.com

Marcin Sikora

Uniwersytet Zielonogórski
Wydział Ekonomii i Zarządzania
Koło Naukowe Eko-Zarządzania
ul. Licealna 9, 65-417 Zielona Góra, Polska
e-mail: marcinsikora4@tlen.pl